

אלה חמשת הדרישות שעליהן ישראל חייבת להתעקש בשיחות הגרעין

written by מאיר בן שבת | 10.04.2025

הודעת הנשיא טראמפ על פתיחתו בשבת הקרובה של משא ומתן ישיר בין ארה"ב לאיראן לא הייתה אמורה להפגיע. בחודשיים האחרונים הוא חזר והצהיר על העדפתו לפתרון הסכמי עם טהראן על פני זה הצבאי ואף הזהיר כי "אם הם לא יעשו עסקה, יהיו הפצצות מהסוג שאיראן לא ראתה מעולם". התגבור הדרמטי של הכוחות האמריקניים באזור, נתן תוקף לאיומיו וביחד עם הלחצים הפנימיים הכבדים שבהם היא נתונה, הוא אילץ את ההנהגה בטהראן להיכנס למו"מ.

גם להודעתו על המשא ומתן הוסיף הנשיא טראמפ אזהרה מפורשת: "אם השיחות לא יצליחו איראן תמצא את עצמה בסכנה גדולה". ועדיין התפתחות זו מעוררת בישראל דאגות. החשש הראשון הוא מפני האפשרות שהאיראנים- שהפגינו יכולות תמרון מרשימות במשאים ומתנים קודמים יצליחו גם הפעם לנקוט סחבת ולהביא להחמצת חלון ההזדמנות שנפתח מולם. הדאגה השנייה החמורה יותר היא מהאפשרות שהם יצליחו לכרסם בעמדה האמריקנית ולהוביל בסופו של דבר להסכם שבראיית ארה"ב יהיה אולי טוב יותר מה-JCPOA אך לא ייתן מענה מספק לאיומים מצד איראן.

המענה לחששות הללו מחייב תיאום והסכמה בין ירושלים לושינגטון, לפני פתיחתו של המו"מ, בשלושה נושאים:

- מסגרת הזמנים לניהול המשא ומתן: כדי למנוע "מריחת" זמן.
- "הקווים האדומים" להסכם: על מה אין להתפשר בשום אופן, גם במחיר ויתור על האפשרות להסכם.
- והיא אם ייכשלו השיחות: דרך הפעולה החלופית ותיאום המהלכים במסגרתה.

ראש הממשלה בנימין נתניהו הבהיר כי פתרון הסכמי יוכל להניח את הדעת, רק אם יוביל להסכם "בנוסח לוב". כזכור, במסגרת ההסכם שנחתם עימה בשנת 2003 התחייבה לוב לחשוף את כל התוכניות שלה, לאפשר פיקוח בינלאומי מלא ולהשמיד את כל הרכיבים הקשורים לפיתוח נשק להשמדה המונית.

נכון כי ישראל תתמקד בחמש דרישות מרכזיות ביחס להסכם עם איראן:

1. השמדת כל היכולות והרכיבים שבידי איראן הקשורים לפיתוח נשק גרעיני. בשום אופן אין להסתפק רק בבלימתה של תכנית הגרעין.

2. פיקוח אפקטיבי מלא על פעולות איראן מכאן ואילך.
3. מנגנון לענישה אוטומטית על הפרות וחריגות.
4. מגבלות ואמצעי ענישה בעניין תכנית הטילים, הפצת נשק, הפעלת אירגוני פרוקסי ותמיכה בטרור.
5. תוקף ההסכם ללא תפוגה.

לנוכח הדינאמיקה המאפיינת משאים ומתנים וכדי להבטיח את האינטרסים שלה, נכון כי מאחורי הקלעים ישראל תהיה מעורבות עמוקות מול ארה"ב, בניהול המו"מ.

בשנה ה-46 למהפכה שהעלתה את האייתוללות לשלטון, איראן ממשיכה להצהיר מעל כל בימה על שאיפתה להשמיד את ישראל.

יש להודות על האמת, שינוי יסודי באיראן יתחולל רק כשהמשטר יוחלף. עד אז נכון יהיה למנוע את התגרענותה, להחליש את השפעתה האזורית, ולהכביד על התנהלותה באופן שיעודד את הכוחות הפנימיים החותרים לשינוי. המהלך הנוכחי הוא תחנה הכרחית בדרך לכך, אך לחלוטין לא האחרונה.

פורסם בישראל היום, בתאריך 10.04.2025.